

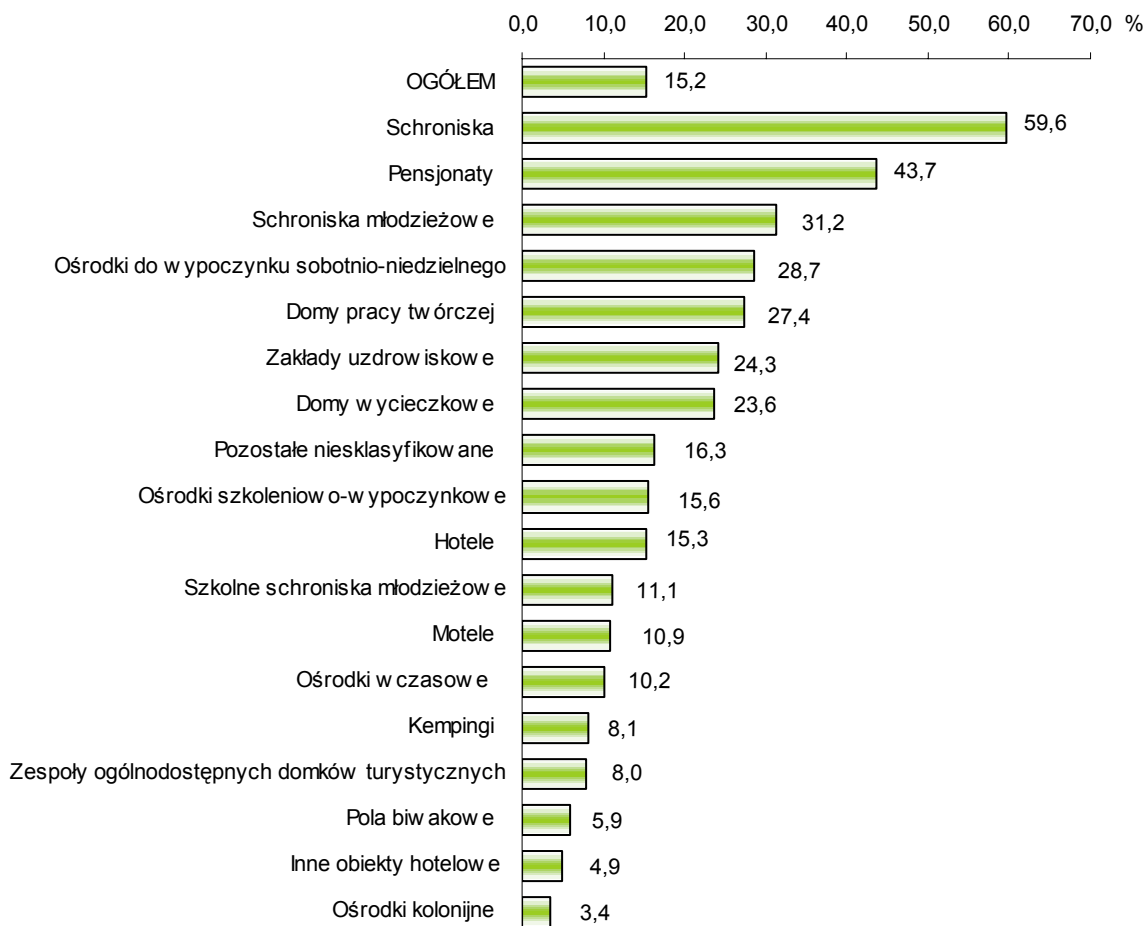
UWAGI ANALITYCZNE

TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA

Małopolskie jest województwem o dużym potencjale bazy noclegowej dla turystów. Udział obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania zarejestrowanych w końcu lipca 2004 r. stanowił 12,5% zarejestrowanych w kraju, a miejsc noclegowych — 11,2%. Udział miejsc noclegowych w poszczególnych rodzajach obiektów był zróżnicowany. W Małopolsce (w końcu lipca 2004 r.) położonych było 47,0% miejsc noclegowych w schroniskach, 33,5% miejsc w pensjonatach, 24,6% w domach wycieczkowych oraz 24,1% w zakładach uzdrowiskowych. Stosunkowo niewielki (2,9%) był natomiast udział miejsc w ośrodkach kolonijnych, schroniskach młodzieżowych (3,7%), zespołach ogólnodostępnych domków turystycznych (5,1%) oraz polach biwakowych (5,2%). Niski udział w bazie krajowej miejsc w obiektach typowo „wakacyjnych”, wiąże się z charakterem turystyki województwa; ruch turystyczny w Małopolsce cechuje mniejsza sezonowość niż średnio w kraju, a znacznie mniejsza niż np. na obszarach nadmorskich. Kraków ze swymi zabytkami oraz bogatą ofertą kulturalną — jest atrakcyjny dla turystów praktycznie przez cały rok. Z kolei górskie miejscowości wypoczynkowe na południu regionu przyciągają amatorów wędrówek szlakami turystycznymi zarówno w miesiącach letnich, jak i jesienią, zaś zimą — miłośników sportów zimowych.

Z Małopolskiej bazy turystycznej w 2004 roku skorzystało 2,3 mln osób, czyli 14,6% (najwyższy odsetek ze wszystkich województw) osób korzystających z noclegów w kraju, a 18,4% — wśród turystów zagranicznych. Liczba noclegów udzielonych w obiektach turystycznych województwa małopolskiego stanowiła 15,2% noclegów udzielonych w kraju.

UDZIAŁ NOCLEGÓW UDZIELONYCH W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW W 2004 R. (POLSKA = 100)

Na terenie województwa małopolskiego w końcu lipca 2005 r. działało 825 obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania, z czego 242 obiekty hotelarskie. W porównaniu do stanu sprzed roku ich liczba zmniejszyła się o 48; o 15 obiektów hotelarskich i o 33 pozostałe obiekty, w tym o 10 ośrodków wczasowych. Nie wzrosła liczebność żadnej grupy obiektów. Z ogólnej liczby obiektów 720 stanowiły placówki całoroczne, a 105 — o sezonowym charakterze działania.

W końcu lipca 2005 r. w turystycznych obiektach noclegowych zbiorowego zakwaterowania na przyjęcie turystów przygotowano 61,5 tys. miejsc noclegowych, czyli o 5,7% mniej niż w lipcu 2004 r. W ogólnej liczbie miejsc 54,2 tys. (88,1%) stanowiły miejsca całoroczne. Spośród 7,3 tys. miejsc wykorzystywanych sezonowo — 1,7 tys. (23,4%) znajdowało się w obiektach z grupy „Pozostałe niesklasyfikowane”, 1,5 tys. (20,5%) — na polach biwakowych, a 1,3 tys. (18,1%) — na kempingach.

Tradycyjnie największą liczbę miejsc noclegowych oferowały hotele — 15,6 tys., ośrodki wczasowe — 10,1 tys., pozostałe niesklasyfikowane — 9,0 tys., ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe — 5,6 tys. oraz zakłady uzdrowiskowe — 5,0 tys. miejsc. Średni obiekt turystyczny zbiorowego zakwaterowania, podobnie jak w lipcu 2004, liczył 75 miejsc noclegowych. Największe (średnio 134 miejsca) były kempingi, zakłady uzdrowiskowe (122) i hotele (103).

Tabl. I. STRUKTURA BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI
Stan w dniu 31 VII

RODZAJE OBIEKTÓW	Obiekty		Miejsca noclegowe	
	2004	2005	2004	2005
	w procentach			
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
Obiekty hotelarskie	29,4	29,3	34,1	33,7
Hotele	17,6	18,4	24,8	25,4
Motele	1,4	1,3	1,0	0,8
Pensjonaty	7,1	7,5	5,8	6,1
Inne obiekty hotelowe	3,3	2,1	2,5	1,5
Pozostałe obiekty	70,6	70,7	65,9	66,3
Domy wycieczkowe	2,3	2,1	2,2	2,2
Schroniska	3,1	2,5	2,1	1,9
Schroniska młodzieżowe	1,3	1,3	1,2	1,4
Szkolne schroniska młodzieżowe	4,1	4,0	3,1	3,1
Ośrodki wczasowe	18,9	18,8	17,2	16,4
Ośrodki kolonijne	1,6	1,5	1,1	1,1
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	7,8	8,0	8,8	9,1
Domy pracy twórczej	1,7	1,8	0,7	0,8
Zespół ogólnodostępnych domków turystycznych	1,8	1,8	1,8	1,5
Kempingi	1,6	1,6	2,4	2,8
Pola biwakowe	1,8	1,9	2,5	2,4
Ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	0,7	0,7	0,8	0,8
Zakłady uzdrowiskowe	4,7	5,0	8,4	8,1
Pozostałe niesklasyfikowane	19,1	19,6	13,6	14,7

Przeciętny hotel dysponował 51 pokojami, z których 49 było wyposażonych we własną łazienkę. Większość hoteli stanowiły obiekty średniej klasy — 46,7% obiektów (53,1% pokoi) oznaczonych było kategorią 3 gwiazdkową. Średnia liczba pokoi w pensjonatach wynosiła 27 (22 z własną łazienką), a w motelach — 21(19 z łazienką).

Rozmieszczenie bazy noclegowej w Małopolsce cechuje bardzo silna koncentracja. Świadczy o tym fakt, że spośród 182 gmin województwa w 75 (41%) w końcu lipca 2005 r. nie istniał choćby jeden turystyczny obiekt zbiorowego zakwaterowania, a w zaledwie 36 gminach skupionych było 89% miejsc noclegowych. Na terenie Krakowa znajdowało się 24,9% miejsc noclegowych turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, w Zakopanem — 13,7%, w Krynicy–Zdroju — 9,9%. Następnymi w kolejności gminami pod względem ilości miejsc noclegowych były: Szczawnica z udziałem 3,8%, Muszyna — 3,7%, Rabka–Zdrój — 3,2%, Piwniczna–Zdrój — 2,4%, Bukowina Tatrzańska — 2,0%.

Ponad 90% miejsc noclegowych w hotelach położonych było na terenie 10 gmin, w tym 64,2% w Krakowie, a 11,8% w Zakopanem. Z kolei pensjonaty były obiektami charakterystycznymi dla miejscowości wypoczynkowych południowej części województwa; 30,3% miejsc noclegowych znajdujących się w pensjonatach było w Zakopanem, 19,8% — w Krynicy–Zdroju, a 12,9% — w Muszynie. Zakłady uzdrowiskowe działały w miejscowościach uzdrowiskowych na południu regionu; w 6 gminach istniało (stan w dniu 31 lipca 2005 r.) 96,2% miejsc noclegowych tego typu obiektów w województwie (Krynica–Zdrój — 30,3%, Szczawnica — 25,1%, Muszyna — 15,9%, Rabka–Zdrój — 11,7%, Uście Gorlickie — 9,2% i Piwniczna–Zdrój — 4,0%).

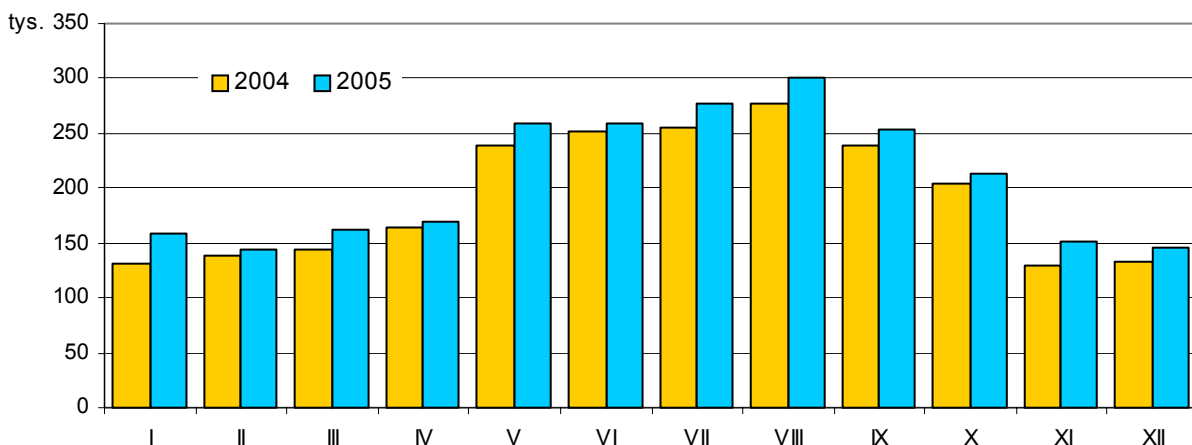
Największe natężenie miejsc noclegowych obiektów zbiorowego zakwaterowania turystyki w stosunku do liczby ludności (w końcu lipca 2005 r.) występowało w Krynicy–Zdroju (362 miejsca na 1000 ludności), Szczawnicy (323), Zakopanem (304) oraz Muszynie (205). Dla porównania — w Krakowie liczba miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców wynosiła 20, przy 19 średnio w województwie. Pod względem liczby miejsc noclegowych przeliczonych na powierzchnię zdecydowanie przodowało Zakopane (100 miejsc na 1 km² powierzchni gminy). Drugim w kolejności był Kraków (47 miejsc) a następnie Krynica–Zdrój (42), Rabka–Zdrój (29) oraz Szczawnica (27). Przeciętnie w województwie na 1 km² przypadały 4 miejsca noclegowe.

Wojewódzką bazę noclegową turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, będących przedmiotem niniejszej publikacji, uzupełniają miejsca przygotowane dla turystów w licznych w tym regionie pokojach gościnnych oraz gospodarstwach agroturystycznych.

OSOBY KORZYSTAJĄCE I UDZIELONE NOCLEGI W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA

Z miejsc noclegowych obiektów zbiorowego zakwaterowania w 2005 r. korzystało 2493,0 tys. osób, czyli o 187,9 tys. osób (o 8,2%) więcej niż w 2004 r. Liczba osób korzystających zwiększyła się w 8 rodzajach obiektów, łącznie o 228,7 tys. osób. Najbardziej, o 200,1 tys. osób, wzrosła liczba gości hotelowych (przyrost względny — 18,1%), których udział w ogólnej liczbie korzystających z noclegów systematycznie wzrastał i w 2005 r. przekroczył połowę ogólnej liczby korzystających. Wzrosła liczba korzystających z miejsc noclegowych w ośrodkach do wypoczynku sobotnio–niedzielnego (o 11,0 tys. — o 40,4%), na kempingach (o 8,4 tys. — o 43,4%), w pensjonatach (o 3,6 tys. — o 3,3%), w pozostałych niesklasyfikowanych (o 2,2 tys. — o 1,0%), w szkolnych schroniskach młodzieżowych (o 1,8 tys. — o 3,9%), w schroniskach (o 1,2 tys. — o 1,7%) oraz na polach biwakowych (o 0,4 tys. — o 4,5%). W pozostałych typach obiektów liczba osób korzystających zmalała, łącznie o 40,8 tys. osób, a najbardziej (o 11,8 tys.) w ośrodkach wczasowych. Największy względny spadek liczby osób korzystających (o 19,5%) nastąpił w ośrodkach kolonijnych.

KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA WEDŁUG MIESIĘCY W LATACH 2004–2005

Tabl. II. STRUKTURA KORZYSTAJĄCYCH I UDZIELONYCH NOCLEGÓW

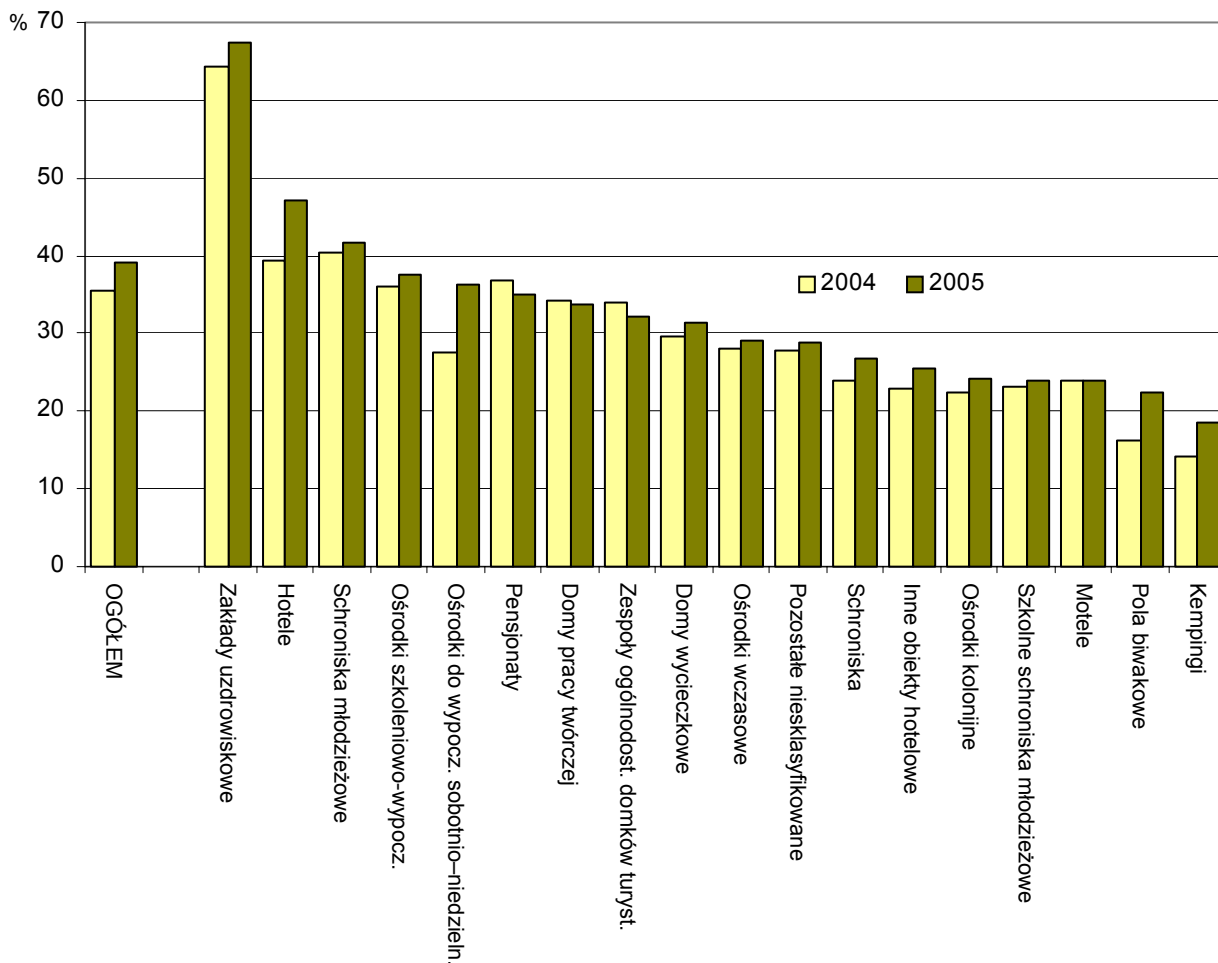
RODZAJE OBIEKTÓW	Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
	2004	2005	2004	2005
	w procentach			
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
Obiekty hotelarskie	55,9	59,5	40,3	44,4
Hotele	48,1	52,5	31,7	36,6
Motele	1,3	1,0	0,6	0,5
Pensjonaty	4,7	4,5	6,3	6,2
Inne obiekty hotelowe	1,9	1,4	1,6	1,1
Pozostałe obiekty	44,1	40,5	59,7	55,6
Domy wycieczkowe	2,4	2,0	2,1	2,0
Schroniska	2,9	2,7	1,7	1,6
Schroniska młodzieżowe	2,0	1,6	1,4	1,1
Szkolne schroniska młodzieżowe	2,0	1,9	1,5	1,5
Ośrodki wczasowe	9,2	8,0	13,6	12,1
Ośrodki kolonijne	0,3	0,2	0,7	0,6
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	7,3	6,7	9,5	8,8
Domy pracy twórczej	0,6	0,5	0,9	0,8
Zespół ogólnodostępnych domków turystycznych	0,8	0,7	1,0	0,8
Kempingi	0,8	1,1	0,6	0,8
Pola biwakowe	0,3	0,3	0,3	0,3
Ośrodki do wypoczynku sobotnio- niedzielnego i świątecznego	1,2	1,5	0,6	0,8
Zakłady uzdrowiskowe	4,2	3,8	17,2	15,9
Pozostałe niesklasyfikowane	10,0	9,4	8,6	8,5

Turystom, którzy w 2005 r. odwiedzili Małopolskę udzielono 7375,8 tys. noclegów — o 4,2% (o 294,1 tys.) więcej niż w roku poprzednim. Liczba udzielonych noclegów wzrosła w 7 rodzajach obiektów, a najwięcej, o 454,9 tys. (o 20,3%) w hotelach. Największy względny wzrost udzielonych noclegów odnotowano na kempingach — o 37,4% oraz w ośrodkach do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego — o 31,8%. W 11 rodzajach obiektów udzielono mniej noclegów w stosunku do 2004 r. Najbardziej zmalała liczba osobodni pobytu w ośrodkach wczasowych — o 72,5 tys. (o 7,5%) i zakładach uzdrowiskowych — o 44,2 tys. (o 3,6%), a największy procentowy spadek nastąpił w tzw. innych obiektach hotelowych — o 28,8%.

Relatywnie niższy przyrost liczby udzielonych noclegów niż osób korzystających świadczy o skróceniu średniego pobytu turysty — z 3,1 dnia w 2004 r. do 3,0 dnia w 2005 r. (w latach 2002 i 2003 wynosił 3,2 dnia). Tradycyjnie najdłużej (przeciętnie 12,3 dnia) turyści zatrzymywali się w zakładach uzdrowiskowych i ośrodkach kolonijnych (8,5 dnia), a najkrócej w motelach (1,4 dnia) i schroniskach (1,7 dnia). Średni czas pobytu turysty w porównaniu do 2004 r. wzrósł (o 1,4 dnia) jedynie w ośrodkach kolonijnych, a we wszystkich innych typach obiektów zmalał bądź pozostał na niezmiennym poziomie.

Zmniejszenie ilości miejsc w obiektach noclegowych turystyki przy jednoczesnym wzroście liczby udzielonych noclegów skutkowało znacznym wzrostem (o 3,4 punktu procentowego w stosunku do roku 2004 i o 4,3 punktu w porównaniu do 2003 r.) stopnia wykorzystania miejsc noclegowych, wynoszącego w 2005 r. średnio w województwie 39,0%. Tradycyjnie najwyższy stopień wykorzystania miejsc odnotowano w miesiącach wakacyjnych: w sierpniu — 55,3%, a w lipcu — 52,0%.

**STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH
W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA
WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW W LATACH 2004–2005**

TURYŚCI ZAGRANICZNI

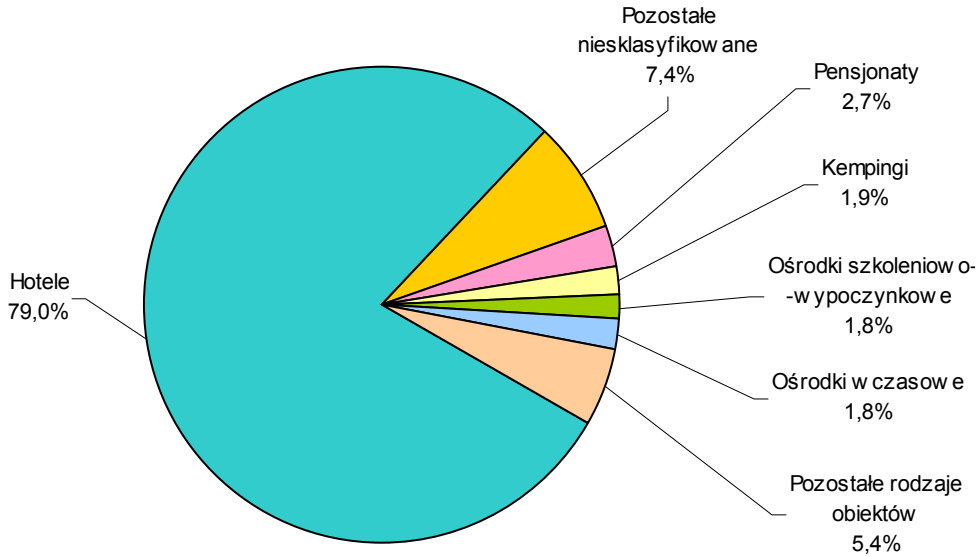
Systematycznie, z roku na rok, Małopolskę odwiedzało więcej turystów zagranicznych, a w ostatnich 2 latach, po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej, ich liczba znacznie wzrosła. W 2005 r. wśród korzystających z obiektów noclegowych turystyki 889,5 tys. stanowili obywatele państw obcych; więcej o 163,9 tys. (o 22,6%) w porównaniu do 2004 r., a w stosunku do roku 2003 — więcej o 335,8 tys. (o 60,6%). Liczba turystów — w porównaniu do 2003 r. — z Wielkiej Brytanii wzrosła 2,5 raza, z Hiszpanii — ponad dwukrotnie, o 69% — z Włoch, o 65% — z Francji oraz Niemiec. O ponad 50% zwiększyła się liczba korzystających z noclegów przybyłych z Ameryki Północnej (w tym z Kanady — dwukrotnie więcej), i podobnie o 50% — obywatele państw azjatyckich.

Zdecydowana większość (727,4 tys., czyli 81,8%) turystów zagranicznych na miejsce noclegu wybrała hotel. W 2005 r. turyści zagraniczni stanowili 35,7% osób korzystających z noclegów w województwie ogółem; o 4,2 punktu procentowego więcej niż w roku 2004. Wśród gości hotelowych stanowili 55,6% i aż 68,0% — na kempingach.

Wśród turystów przybyłych z zagranicy 688,3 tys. (77,4%) stanowili Europejczycy, w tym obywatele Niemiec — 137,4 tys., Wielkiej Brytanii — 106,4 tys., Włoch — 67,6 tys., Francji — 57,2 tys., Ukrainy — 30,8 tys., po 30,7 tys. — Norwegii i Hiszpanii. Z Ameryki Północnej przybyło 85,1 tys. (9,6%) turystów, w tym 77,1 tys. ze Stanów Zjednoczonych, a z państw azjatyckich — 78,7 tys. (8,8%), z czego 38,7 tys. stanowili obywatele Izraela.

Turystom zagranicznym w 2005 r. udzielono 2021,7 tys. noclegów. Średni czas pobytu turysty zagranicznego wyniósł — podobnie jak w roku 2004 — 2,3 dnia. Najdłużej obcokrajowcy przebywali w zakładach uzdrowiskowych (7,2 dnia) oraz ośrodkach wczasowych (4,2 dnia), najkrócej zaś w schroniskach (1,3 dnia). W hotelach goście zagraniczni spędzali przeciętnie 2,2 dnia.

STRUKTURA NOCLEGÓW UDZIELONYCH TURYSTOM ZAGRANICZNYM WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW W 2005 R.

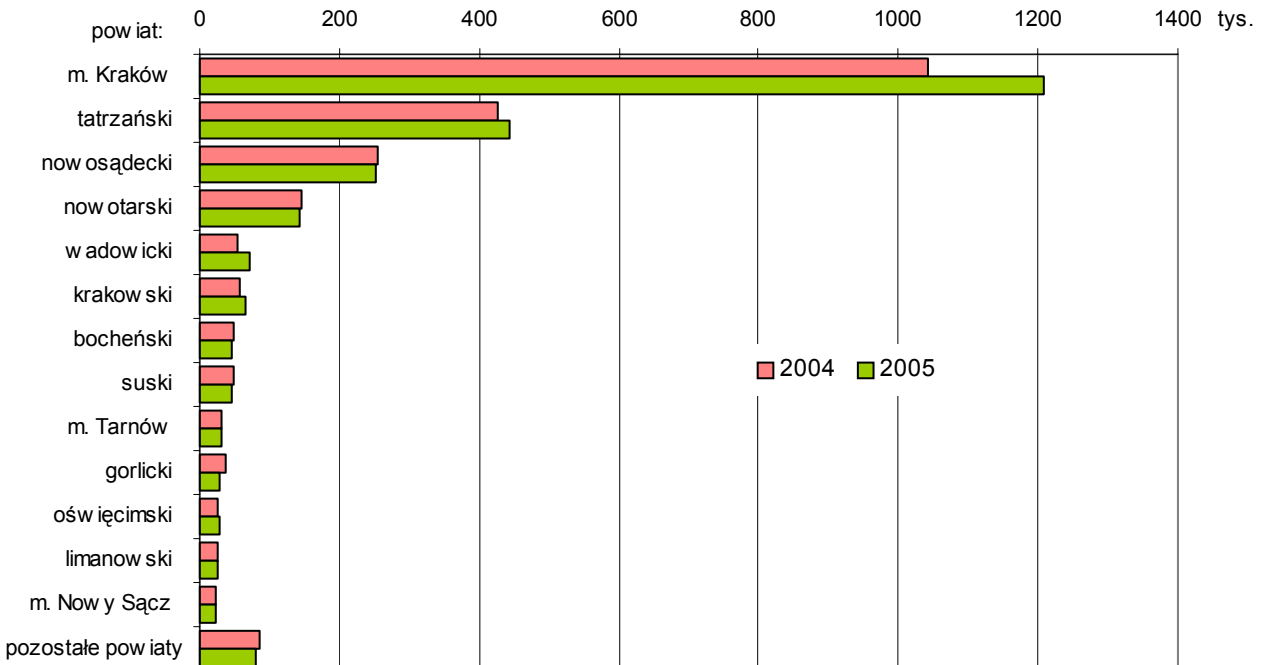

RUCH TURYSTYCZNY W PODREGIONACH I POWIATACH

Najwięcej turystów tradycyjnie kierowało się do stolicy województwa; w 2005 r. w Krakowie z miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania korzystało 1209,3 tys. osób (48,5% ogólnej liczby w województwie, tj. o 3,3 punktu procentowego więcej w porównaniu do 2004 r.). Turyści odwiedzający Kraków najczęściej nocowali w hotelach (81,6%) i stanowili 75,4% gości hotelowych województwa. Liczba turystów wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 166,8 tys. (o 16,0%), a najwięcej w hotelach — o 169,8 tys. (o 20,8%). Zmalała liczba korzystających z noclegów w 6 rodzajach obiektów, łącznie o 15,7 tys. osób.

Turystom odwiedzającym Kraków udzielono 2506,3 tys. noclegów (34,0% udzielonych noclegów w Małopolsce). Przeciętny czas pobytu turysty w Krakowie wyniósł 2,1 dnia i był krótszy o 1 dzień od średniej w województwie.

KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA WEDŁUG POWIATÓW W LATACH 2004–2005

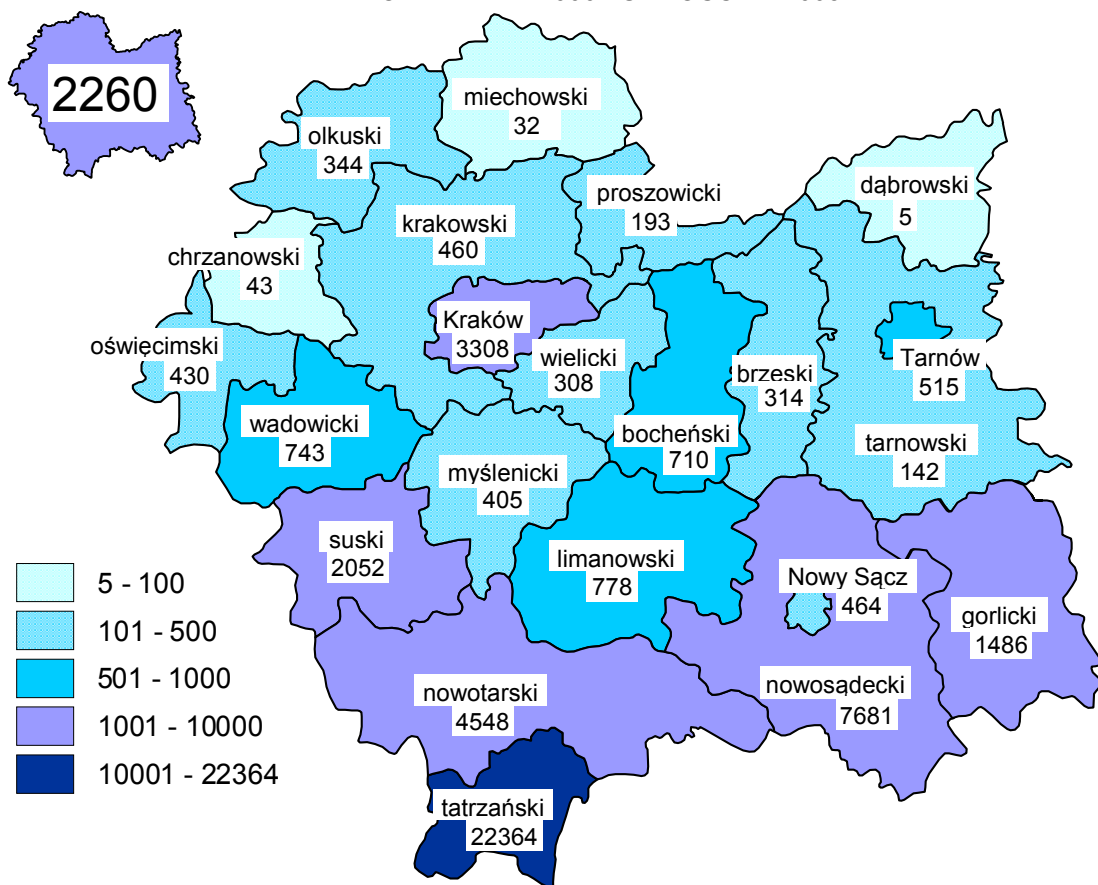

W powiatach podregionu nowosądeckiego w 2005 r. przebywało 1046,6 tys. turystów (42,0% ogółu osób korzystających z noclegów; spadek o 2,9 punktu procentowego w stosunku do 2004 r.), czyli więcej o 11,5 tys. (o 1,1%) w stosunku do ilości w poprzednim roku. Wzrosła liczba osób korzystających z noclegów w powiecie tatrzańskim — o 19,0 tys. osób (o 4,5%), w wadowickim — o 15,5 tys. (o 28,0%) i nieco (o 0,2 tys.) w Nowym Sączu. W pozostałych powiatach podregionu nowosądeckiego liczba osób korzystających z noclegów zmalała, najwięcej (o 7,4 tys.) w powiecie gorlickim.

Ruch turystyczny w powiatach południowej części województwa ma charakter głównie rekreacyjny i wypoczynkowy. Gościli tu prawie wszyscy turyści, którzy zatrzymali się w zakładach uzdrowiskowych, ośrodkach wczasowych, ośrodkach kolonijnych, ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych, pensjonatach i na polach biwakowych (ponad 90% udziału korzystających z noclegów w danej grupie obiektów w województwie).

W podregionie nowosądeckim udzielono 4416,8 tys. noclegów — 59,9% noclegów udzielonych ogółem w województwie (w 2004 r. udział ten był większy o 3,9 punktu procentowego). Średni czas pobytu turysty w 2005 r. wynosił 4,2 dnia (w 2004 r. — 4,4 dnia), zatem był dłuższy o 1,2 dnia od przeciętnego w województwie.

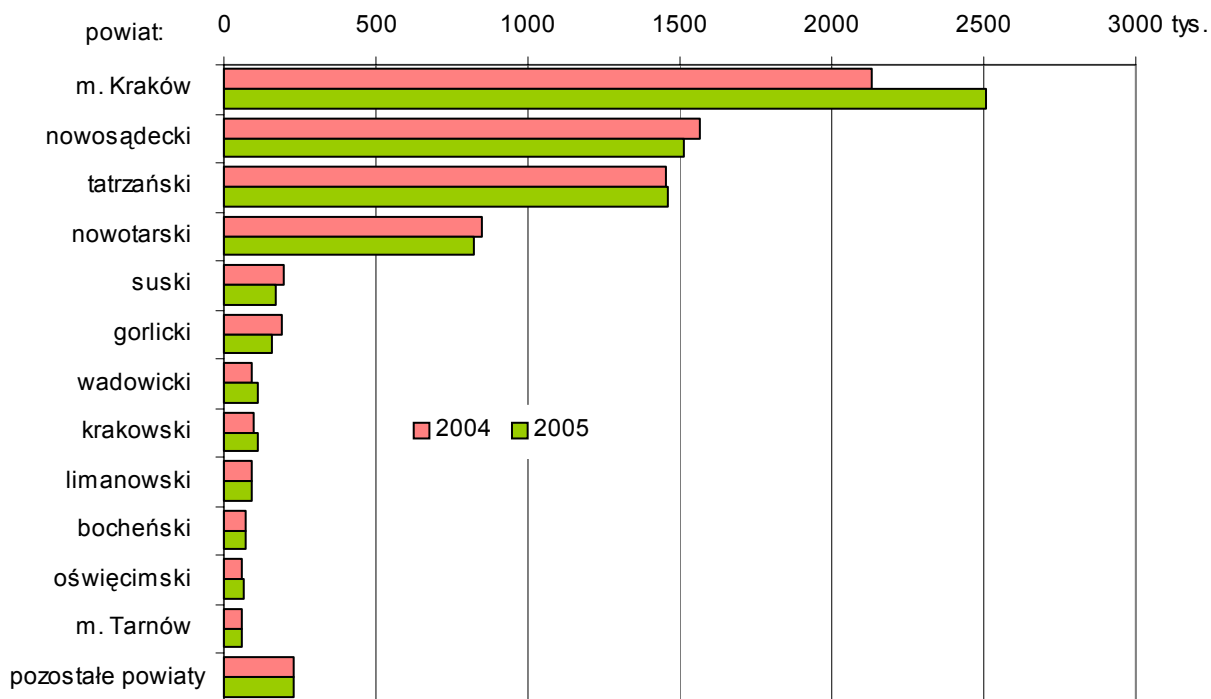
UDZIELONE NOCLEGI W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA NA 1000 LUDNOŚCI W 2005 R.

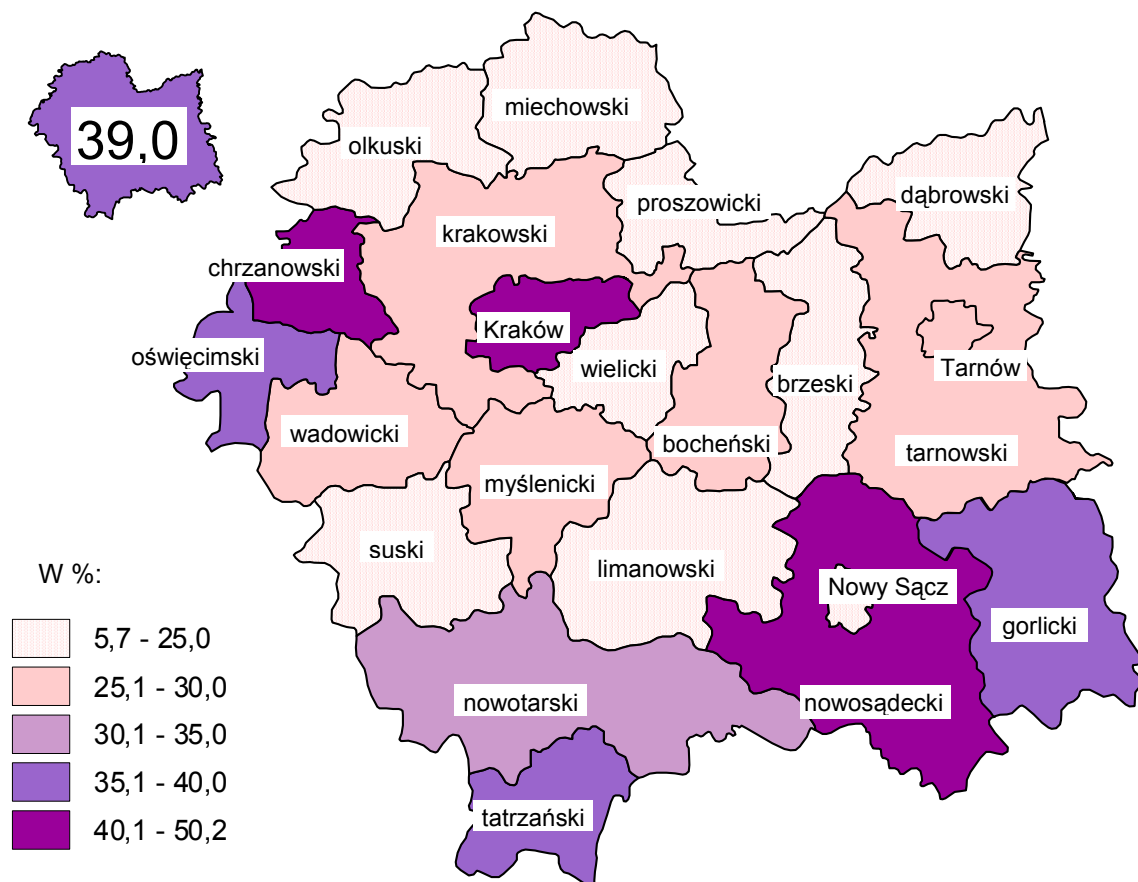
Najmniej turystów przebywało w powiatach podregionu krakowsko-tarnowskiego. W 2005 r. z noclegów na tym terenie korzystało 237,1 tys. osób, a ich udział w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w województwie wyniósł 9,5% (w 2004 r. — o 0,4 punktu procentowego więcej). W porównaniu do 2004 r. liczba osób korzystających z noclegów zwiększyła się o 9,6 tys. (o 4,2%). Interesujący jest wysoki udział w skali województwa korzystających z noclegów w motelach (58,5%) oraz w szkolnych schroniskach młodzieżowych (29,9%).

W obiektach położonych w podregionie krakowsko-tarnowskim udzielono 452,7 tys. noclegów a średni czas pobytu turysty wyniósł 1,9 dnia.

UDZIELONE NOCLEGI W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA WEDŁUG POWIATÓW W LATACH 2004–2005

STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W 2005 R.

RUCH GRANICZNY

W ciągu 2005 r. na przejściach granicznych położonych na terenie województwa małopolskiego odprawiono 13180,1 tys. osób¹ przekraczających granice Polski, czyli o 592,4 tys. osób więcej (o 4,7%) niż rok wcześniej. Zwiększył się ruch graniczny obywateli polskich. Liczba osób wjeżdżających do kraju zwiększyła się o 350,3 tys. (o 10,6%) w porównaniu do 2004 r., a ich udział w ogólnej liczbie przekraczających granicę wzrósł z 26,3% do 27,8%, tj. o 1,5 punktu procentowego. Liczba Polaków wyjeżdżających z kraju wzrosła o 407,7 tys. osób, a analogiczny udział był wyższy o 1,8 punktu procentowego.

Zmniejszył się ruch graniczny cudzoziemców. W 2005 r. granicę Polski przekroczyło 5611,3 tys. obcokrajowców, czyli o 165,5 tys. osób mniej niż rok wcześniej. Liczba odpraw cudzoziemców wyjeżdżających z Polski zmalała o 112,3 tys. osób (o 3,9%), a ich odsetek w ogólnej liczbie przekraczających granicę zmniejszył się o 1,9 punktu procentowego, zaś liczba wjeżdżających do Polski zmalała o 53,2 tys. osób (o 1,8%; udział wyższy o 1,4 punktu procentowego).

W województwie małopolskim w 2005 r. funkcjonowało jedno przejście kolejowe i jeden port lotniczy — udział odpraw na tych przejściach wyniósł łącznie 11, 0% ogólnej liczby osób przekraczających granicę na obszarze województwa. Udział odpraw podróżnych przekraczających granicę państwa pociągiem wyniósł 0,6% i był o 1,4 punktu procentowego niższy niż rok wcześniej. Zwiększył się natomiast udział odpraw w porcie lotniczym; w 2004 r. odsetek ten wynosił 4,9%, a rok później — 10,4%. Pozostałe 89,0% odpraw dokonano na drogowych przejściach granicznych. Osoby odprawione na tych przejściach przekraczały granicę autokarem, samochodem osobowym lub ciężarowym, motorem, rowerem lub pieszo.

Wśród przejść drogowych funkcjonowało również kilkanaście tzw. „turystycznych przejść granicznych”. Przejścia te otwarte zostały na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową i były czynne w sezonie turystycznym w określonych godzinach. Działały w oparciu o umowy między rządami Polski i Słowacji. Największym tego typu przejściem jest przejście turystyczne w Szczawnicy na tzw. Drodze Pienińskiej. Tego typu przejścia działały także na Babiej Górze oraz na Rysach.

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA PRZEJŚĆ GRANICZNYCH O NAJWIĘKSZYM NATĘŻENIU RUCHU

¹ W badaniach Straży Granicznej rejestrowane są przekroczenia granicy (dokonywane odprawy), w związku z tym ta sama osoba kilkakrotnie przekraczająca granicę traktowana jest jako kilka osób.

WYBRANE ASPEKTY TURYSTYKI

PTTK

Popularną formą spędzania czasu przez turystów były wycieczki po wyznakowanych do tego celu szlakach turystycznych. Według danych Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w końcu 2005 r. w województwie małopolskim przygotowanych było 8187,5 km wyznakowanych szlaków turystycznych, czyli o 486 km więcej niż rok wcześniej. Spośród ogółu 44,5% stanowiły szlaki górskie, 15,3% — szlaki nizinne, 2,6% — szlaki narciarskie, 8,0% — szlaki rowerowe, 28,2% — konne oraz 1,3% — inne szlaki.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w 2005 r. w Małopolsce zorganizowało 2471 wycieczek i imprez turystyki kwalifikowanej, w których uczestniczyło 72,1 tys. osób. Największą popularnością cieszyły się wycieczki i imprezy piesze górskie — 48,4% ogółu uczestników. W porównaniu do roku poprzedniego ogólna liczba wycieczek i imprez zwiększyła się o 20 — mimo to zmalała liczba uczestników o 6664 osoby. Zwiększyła się liczba uczestników wycieczek górskich (o 164 osoby), kajakowych (o 172), speleologicznych (o 209), na orientację (o 752) jeździeckich (o 536). Zmniejszyła się liczba uczestników wycieczek pieszych nizinnych (o 3691 osoby), narciarskich (o 457), kolarskich (o 480), motorowych (o 570), żeglarskich (o 547) i innych (o 2752).

Wśród młodzieży szkolnej wzrosła liczba uczestników wycieczek i imprez kajakowych (o 18 osób), biegów na orientację (o 813) oraz jeździeckich (o 297).

PARKI NARODOWE

Spośród 23 parków narodowych istniejących w Polsce 5 ma swoją siedzibę na terenie województwa małopolskiego; 2 z nich są rezerwatami biosfery UNESCO (Babiogórski i Tatrzański), 2 kolejne są najmniejszymi parkami w Polsce (Ojcowski i Pieniński). Pieniński Park Narodowy jest jednym z dwóch najstarszych parków w Polsce.

Wszystkie parki narodowe są dostępne dla ruchu turystycznego. Posiadają dobrze rozwiniętą infrastrukturę turystyczną (szlaki turystyczne, schroniska itp.). Ze względu na szczególne walory przyrodnicze są chętnie odwiedzane przez turystów. W parkach dodatkowo wyznakowane zostały tzw. ścieżki edukacyjne (dydaktyczne, przyrodnicze) udostępnione dla ruchu turystycznego.

Na terenie województwa położony jest także niewielki fragment Magurskiego Parku Narodowego, który swoją siedzibę ma w województwie podkarpackim.

Tabl. III. PODSTAWOWE INFORMACJE O PARKACH NARODOWYCH W 2004 R.^a

PARK NARODOWY	Rok utworzenia	Powierzchnia parku			Powierzchnia otuliny parku
		ogółem	w tym powierzchnia leśna	z ogółem powierzchnia obszarów ochrony ścisłej	
Babiogórski	1954	3390,5	3232,3	1124,5	8437,0
Gorczański	1981	7030,8	6591,5	3610,9	16646,6
Ojcowski	1956	2145,6	1528,7	250,8	6777,0
Pieniński	(1932) ^b , 1954	2346,2	1665,2	750,5	2682,0
Tatrzański	(1947) ^c , 1954	21164,0	15191,3	12269,9	181,0

a Z siedzibą Dyrekcji Parku na terenie województwa małopolskiego, **b** Jednostka Lasów Państwowych „Park Narodowy w Pieninach”, **c** Jednostka Lasów Państwowych „Park Tatrzański”.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

Tabl. IV. TURYSTYKA W PARKACH NARODOWYCH^a W 2004 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Park Narodowy				
	Babiogórski	Gorczański	Ojcowski	Pieniński	Tatrzański
Obiekty turystyczne:					
domy wczasowe	–	–	1	–	14
schroniska	1	–	–	–	8
kempingi, biwaki	1	2	3	–	3
Schrony przeciwdeszczowe	7	–	–	4	–
Ścieżki dydaktyczne	8	8	2	–	2
Szlaki turystyczne w km	53,0	66,5	23,0	34,7	245,0
Nartostrady w km	8,7	1,2	–	–	38,0
Turyści:					
w tys.	70,0	50,0	350,0	700,0	2662,0
na 1 ha	21	7	163	298	126
Osoby zwiedzające muzea w tys.	12,0	3,6	29,9	376,0 ^b	5,0

a Z siedzibą Dyrekcji Parku na terenie województwa małopolskiego. b Sala ekspozycyjna.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Środowiska.

SPŁYWY

Kolejnymi atrakcjami, które zachęcają do wypoczynku na terenie Małopolski są spływy: spływ tratwami „Przełomem Dunajca” w Pieninach (działający od 1934 r.), spływ łodziami „Przełomem Popradu” (od 2000 r.) oraz spływ łodziami „Doliną Dunajca” (od 2004 r.)

Ze względu na wieloletnią tradycję najbardziej popularny jest spływ „Przełomem Dunajca”. Sezon flisacki zaczyna się 1 kwietnia a kończy 31 października. Spływ odbywa się codziennie. Rozpoczyna się na przystani flisackiej w Sromowcach-Kątach. Istnieją dwie przystanie docelowe: Szczawnica (długość trasy ok. 18 km, czas trwania spływu ok. 2 godz. 15 min) lub Krościenko (długość trasy ok. 23 km, czas trwania spływu ok. 2 godz. 45 min). Za dodatkową opłatą możliwy jest powrót na parking do przystani początkowej autobusem z flisakami. W 2005 r. flisacy pienińscy przewieźli 192,3 tys. osób, czyli o 24,9 tys. mniej niż rok wcześniej. Podobnie jak w latach wcześniejszych największą liczbę osób przewieziono w maju, lipcu i sierpniu (133,6 tys. osób, tj. 69,5%).

Spływ „Doliną Popradu” organizuje firma „Centrum” z Nowego Sącza. Spływ rozpoczyna się w Piwnicznej, a kończy na przystani w Rytrze nieopodal ruin zamku — długość trasy wynosi 10 km. Czas przepływu to od 1 godz. 30 min do 2 godz. 30 min — w zależności od stanu wody na rzece. Na życzenie klientów spływ może się kończyć w połowie trasy w miejscowości Młodów. Pojedyncza łódź zabiera 12 pasażerów oraz 2 przewoźników. Ze spływu łodziami „Doliną Popradu” skorzystało w 2005 r. 6,7 tys. osób. W porównaniu do 2004 r. liczba uczestników zmniejszyła się o 2,6 tys. osób. W miesiącach: czerwcu, lipcu i sierpniu odnotowano najwyższą liczbę uczestników spływów.

Nową atrakcją turystyczną jest spływ „Doliną Dunajca” organizowany przez firmę „Eurogięda” z Czchowa. Spływ odbywa się na trasie Czchów-Zakliczyn. Długość trasy spływu wynosi 11 km i trwa ok. 2 godzin. Podczas spływu można podziwiać malownicze panoramy Czchowa, Melsztyna i Zakliczyna. Organizator spływu zapewnia powrót uczestnikom do przystani początkowej w Czchowie w cenie biletu. W 2005 r. przewieziono 0,5 tys. osób.

GOPR I TOPR

W Zakopanem mieści się Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe oraz Zarząd Główny Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, którego 2 grupy (z 7 istniejących) mają siedziby w granicach administracyjnych województwa: Podhalańska w Rabce-Zdroju i Krynicka w Krynicy-Zdroju. W 2005 r. organizacje te liczyły łącznie 916 ratowników (tj. ponad połowę ratowników górskich w Polsce) spieszących z pomocą turystom w górach, z których większość (ponad 95%) to ochotnicy.

Ratownicy TOPR w 2005 r. uczestniczyli w 1669 akcjach i wyprawach ratunkowych (w tym w 116 z użyciem śmigłowca oraz 7 z użyciem psów ratowniczych) podjętych w celu ratowania 1694 osób oraz w 2697 interwencjach.

Ratownicy Podhalańskiej i Krynickiej Grupy GOPR uczestniczyli w 1194 akcjach i wyprawach ratunkowych oraz 631 interwencjach, w których ratowano łącznie 1962 osoby (34% osób ratowanych przez GOPR w Polsce).

MUZEA

Jedną z odmian turystyki jest turystyka kulturalna. Wielu turystów koncentruje cel swojej wizyty na zwiedzaniu muzeów. Szczególnym zainteresowaniem cieszą się muzea o światowej sławie. W końcu grudnia 2005 r. w województwie małopolskim działały 104 muzea i oddziały muzealne. W ciągu całego roku liczba osób zwiedzających wyniosła 5644,4 tys. i była o 701,3 tys. osób większa niż rok wcześniej. Zorganizowane grupy stanowiły 53,5% ogółu zwiedzających. Prawie 40% wszystkich muzeów zlokalizowanych było na terenie miasta Kraków. W związku z tym właśnie tutaj odnotowano największą liczbę osób zwiedzających — 2099,8 tys. (37,2% ogółu zwiedzających w Małopolsce, spadek o 0,3%). W podregionie krakowsko-tarnowskim szczególnie dużym zainteresowaniem w tej dziedzinie cieszyły się powiaty: wielicki i oświęcimski. W powiecie wielickim liczba zwiedzających muzea wyniosła 868,3 tys. osób (41,7% ogółu zwiedzających w podregionie), natomiast w powiecie oświęcimskim — 761,1 tys. osób (36,5%). W podregionie nowosądeckim najliczniej odwiedzano muzea zlokalizowane na terenie powiatów nowotarskiego (654,9 tys. osób, czyli 44,8% ogółu zwiedzających w podregionie) i wadowickiego (513,8 tys. osób, czyli 35,1% — ponad dwukrotnie więcej osób niż rok wcześniej).

KOLEJKI I WYCIĄGI NARCIARSKIE

Województwo małopolskie jest bardzo dobrym miejscem do uprawiania sportów zimowych. Rozbudowana baza kolejek i wyciągów narciarskich, stwarzająca duże możliwości uprawiania narciarstwa, corocznie przyciąga mnóstwo miłośników tego sportu. Na terenie województwa zlokalizowanych jest kilkadziesiąt mniej lub bardziej znanych, mniejszych lub większych ośrodków (stacji) narciarskich, najwięcej na Podtatrzu (12), w Beskidzie Sądeckim (8) i w Tatrach (8).

Ośrodki (stacje) narciarskie posiadają kilkadziesiąt wyciągów, w tym: 2 kolejki szynowe, 2 kolejki gondolowe, 15 wyciągów krzeselkowych, 57 wyciągów orczykowych oraz 83 wyciągi talerzykowe. Wśród tych ośrodków można wyróżnić 11 dużych stacji narciarskich (tj. posiadających przynajmniej 1 wyciąg krzeselkowy oraz przynajmniej 1 inny wyciąg). Są to: Jaworzyna Krynicka (7 wyciągów), Wierchomla (7), Nosal (7), Kotelnica Białczańska (4), Czorsztyn-Ski w Kluszkowcach (4), Kasprowy Wierch (3), Mosorny Groń w Zawoi (3), Palenica-Szafranówka (3), Rytro (3), Koninki-Tobołów (2) oraz Szymbarkowa (2).

Tabl. V. KOLEJKI I WYCIĄGI NARCIARSKIE

LOKALIZACJA	Kolejki szynowe	Kolejki linowe lub gondolowe	Wyciągi krzeselkowe	Wyciągi orczykowe	Wyciągi talerzykowe
OGÓŁEM	2	2	15	57	83
Beskid Niski	—	—	—	2	2
Beskid Sądecki	1	1	2	22	10
Pogórze Wielickie	—	—	—	5	1
Beskid Wyspowy	—	—	—	4	3
Beskid Żywiecki	—	—	1	1	11
Gorce	—	—	2	11	5
Pieniny	—	—	1	1	7
Podtatrze	—	—	3	5	34
Tatry	1	1	6	6	10

Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie katalogu ofert turystycznych „Małopolska. Zima dla aktywnych”, wyd. Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków 2006.

Kolejki szynowe (Góra Parkowa, Gubałówka) oraz gondolowe (Jaworzyna Krynicka, Kasprowy Wierch) oraz część wyciągów krzeselkowych są czynne w ciągu całego roku, natomiast wyciągi orczykowe i talerzykowe są czynne wyłącznie w okresie zimowym.

Tabl. VI. KOLEJKI GONDOLOWE I SZYNOWE

LOKALIZACJA	Długość	Różnica wzniesień	Przepustowość w osobach na godzinę
	w metrach		
Góra Parkowa	642	148	500
Gubałówka	1338	299	2000
Jaworzyna Krynicka	2211	465	1600
Kasprowy Wierch	4291	936	180

Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie katalogu ofert turystycznych „Małopolska. Zima dla aktywnych”, wyd. Małopolska Organizacja Turystyczna, Kraków 2006.

"KORONA GÓR POLSKI" W MAŁOPOLSCE

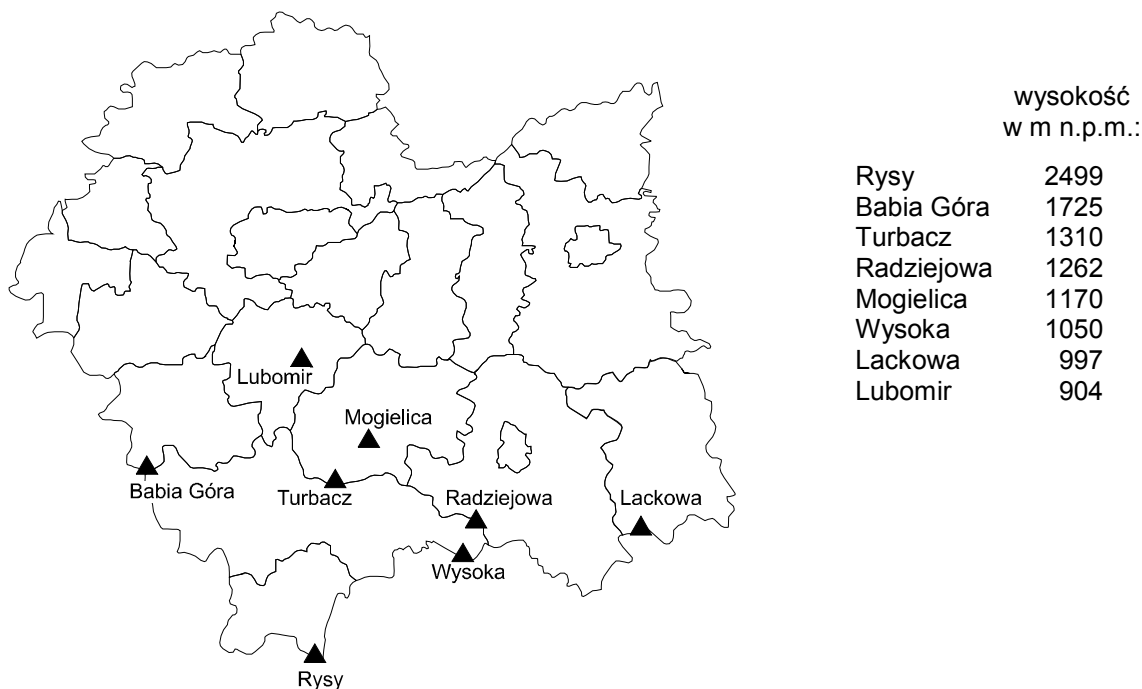
W ostatnich latach coraz większą popularnością cieszy się zdobywanie najwyższych szczytów poszczególnych grup górskich w Polsce. Twórcami i propagatorami pomysłu byli dziennikarze miesięcznika „Poznaj Swój Kraj”. Na wzór „Korony Himalajów” (14 najwyższych szczytów Himalajów, tzw. „ośmiotysięczników”), czy „Korony Ziemi” (najwyższe szczyty wszystkich kontynentów) najwyższe szczyty nazwano „Koroną Gór Polski”. Przy miesięczniku powstał Klub Zdobywców Korony Gór Polski.

Na terenie Polski określono 28 takich szczytów: 16 w Sudetach, 11 w Karpatach oraz 1 w Górach Świętokrzyskich. Spośród 11 szczytów leżących w Karpatach, 8 położonych jest na terenie województwa małopolskiego. Są to: Rysy w Tatrach, Babia Góra w Beskidzie Żywieckim, Turbacz w Gorcach, Radziejowa w Beskidzie Sądeckim, Mogielica w Beskidzie Wyspowym, Wysoka w Pieninach, Lackowa w Beskidzie Niskim oraz Lubomir w Beskidzie Makowskim. Wśród wymienionych szczytów jest najwyższy szczyt Beskidów (Babia Góra), a także najwyższy szczyt Polski (Rysy).

Z pozostałych 3 szczytów "Korony Gór Polski" w Karpatach, 2 znajdują się na terenie województwa śląskiego (Skrzyczne w Beskidzie Śląskim oraz Czupel w Beskidzie Małym) a 1 w województwie podkarpackim (Tarnica w Bieszczadach).

Wykaz wybranych szlaków na szczyty "Korony Gór Polski" w województwie małopolskim zamieszczono w Tabl. 37.

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA SZCZYTÓW „KORONY GÓR POLSKI” NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie strony internetowej Oficyny Wydawniczej „Amos”, wydawcy miesięcznika „Poznaj Swój Kraj” (www.amos.waw.pl).